

משם ומכאן מארכיון הגולן

ניוזלטר חודשי מאוצרות הארכיון

גיליון מס' 2

ט"ו אדר א' תשע"ט | 20.2.2019

046963290

עשו לנו לייק בפייסבוק

פניות הציבור :
archive@gri.org.il

ממדפי הארכיון...

קוראים יקרים,

אנו שמחים להגיש לכם את הניוזלטר השני מאוצרות הארכיון. במסגרת שנת ה-30 לארכיון הגולן נמשיך ונפרסם חומרים מעניינים ממדפי הארכיון, תמונות, סרטים, קטעי עיתונות ועוד. החודש נספר לכם על ראשית הקמת מושב גבעת יואב, על המשפחה הראשונה בקצרין, על ארכיאולוגיה בגולן ועל צלם אחד שהפך לסמל בגולן ולרגל פרישתו לגמלאות העביר את תמונותיו לארכיון.

קריאה מהנה,

צוות ארכיון הגולן

החודש לפני...

מושב גבעת יואב

במאי 2018 ציין המושב יובל להיווסדו ואפילו נכתב על כך בעמוד הפייסבוק של הארכיון באותו החודש. אם נדייק היסטורית, ראשיתו של מושב גבעת יואב בפברואר 1968 בסקופיה, כפר סורי נטוש בדרום הגולן. בחודש מאי 1968 עברו ראשוני המתיישבים לנקודה הזמנית בפיק. בינואר 1972 עבר המושב לנקודת הקבע. כיום מונה המושב כ-670 תושבים.

מי מכיר את המערה שמאחורי הקיר?

צילום: עידן קופלר

 בכתבה הבאה

ה-'סקופ' של סקופיה/ערן מאיר

בחודש פברואר 1968 עלה על הקרקע מושב גבעת יואב והתיישב על מקומו של הכפר הסורי הנטוש סקופיה. אם לדייק יש לומר שהכפר הסורי השתרע מסביב ועל גבי הגבעה עליה נמצאים היום בית הספר האזורי 'מצפה-גולן' והמתנ"ס, שניהם בתוך שטחו של היישוב בני-יהודה. היה זה כפר גדול למדי וערב מלחמת ששת הימים חיו בו כ-1000 איש. כמה שנים יותר מאוחר התיישב בבתי הנטושים של סקופיה גרעין גנ"ת (גרעין נח"ל תעשייתי) אשר הקים בהמשך את היישוב חיספין.

הכפר אמנם היה סורי אבל בינות לבתים הסתובבו לא מעט שרידים שהעידו על כך שהסורים לא היו הראשונים להתיישב במקום. חלקי סורג של כנסיה ומשקופים נושאי צלבים מלמדים שלפחות בתקופה הביזנטית היו התושבים נוצרים.

במרוצת השנים נערכו מספר חפירות קטנות בראש הגבעה ושיפוליה. וכך התגלו בורות מים מטויחים, מחצבה, בית בד ועוד ממצאים מעניינים. בשנת 1996 הוחלט לבנות מעבר תת קרקעי מתחת לכביש הראשי ולחבר בצורה בטוחה בין גבעת היישוב בני יהודה לשכונה החדשה שנבנתה עם העלייה הגדולה של ראשית שנות ה-90. בעת חפירת המעבר נחשפה מערת קבורה חצובה בסלע הסקוריה הטבעי. במרכזה נחקק צלב גדול. העוברים היום מתחת לכביש לא יכולים לראות את המערה כיוון שקיר התמך אטם אותה. מוזמנים להציץ לאתר הסקר הארכיאולוגי ולהתרשם מהממצאים הרבים:

<http://survey.antiquities.org.il/#/MapSurvey/38/site/4960>

הכפר סקופיה, 1968

046963290

עשו לנו לייק בפייסבוק

פניות הציבור:

archive@gri.org.il

ה-'סקופ' של סקופיה/ערן מאיר

מערת הקבורה החצובה בסלע הסקוריה הטבעי. במרכזה נחקק צלב גדול (צילום: ערן מאיר)

שרידי הישוב העתיק (צילום: רשות העתיקות) שרידי בית הבד בסקופיה (צילום: רשות העתיקות)

זכות ראשונים-ברוריה ומיכאל פרידמן

לפני כשנתיים לערך, הגיע לארכיון הגולן זוג מבוגר שרק ממבט חטוף ברור היה שמדובר בזוג אוהב שצועד יחד כבר עשרות שנים. היו אלה ברוריה ומיכאל פרידמן, ראשוני מתיישבי קצרין.

הם הגיעו אל הארכיון כדי למסור את אוסף התמונות שצילמו באירוע הנקלטים הראשון שהתקיים בקצרין ב-1977.

התמונות שהביאו היו תמונות שחור-לבן שנשקפה מהן חלוציות אמיתית והזוג פרידמן החליט למסור אותן לארכיון הגולן סמוך לחגיגות ה-40 לעיר קצרין.

הרומן של ברוריה ומיכאל עם קצרין החל בראשית 1977 בה הגיעו השניים לסיור בגולן, אותו הכיר מיכאל משירותו הצבאי בחטיבת 'גולני'. על קצרין הם לא שמעו קודם וכשהגיעו אליה הם מצאו בה כמה בתים בורדים. הם סיירו בעיר הנבנית, נכנסו אל אחד הבתים ו... התאהבו.

ב-26.6.1977 נערך כנס מתיישבים בתל אביב והזוג פרידמן הגיע כדי לשמוע על העיר החדשה בגולן. בתום הכנס גמלה בליבם ההחלטה לעלות לגולן.

ברוריה ומיכאל פרידמן עם ילדיהם (משמאל)

נכנסים לביתם החדש

זכות ראשונים-ברוריה ומיכאל פרידמן

ב-15.7.1977 הגיעו ברוריה ומיכאל לקצרין עם שלושת ילדיהם והיו לראשוני

התושבים בעיר הצעירה. (נקישור למכתב: <https://drive.google.com/file/d/1BXTXQryDVe2Cd7l-vbdIK9SB4DQqN5bL/view?usp=sharing>)

ברוריה הגיעה לקצרין בסוף החודש התשיעי להריונה, שבסופו בא לעולם בנם

של מיכאל וברוריה, גיל, שהיה לבן הראשון בקצרין. (נקישור

למכתב: <https://drive.google.com/file/d/1kYqKtBojLxPXAaTFz6slCboOVmAfH-Rm/view?usp=sharing>)

על הרכב עימו הגיעו התנוסס שלט עליו כתוב: 'קצרין עיר חדשה בגולן'

(השלט המקורי נמצא בארכיון הגולן)

הזוג השתלב בעיר, ברוריה כמורה בבית הספר 'גמלא' ומיכאל העתיק את

מפעל הקרמיקה שלו, "צבר", מעפולה לקצרין.

ביוני 2017 הלך לעולמו מיכאל פרידמן. זה קרה סמוך מאוד לחגיגות ה-40

לקצרין. שנה לאחר מכן, הלכה לעולמה ברוריה רעייתו.

ארכיונם האישי המרתק הועבר בשנה שעברה לארכיון הגולן, ע"י ילדיהם.

יהי זכרם של ברוריה ומיכאל ברוך.

הרכב עם השלט 'קצרין עיר חדשה בגולן'

מימין, מיכאל פרידמן ז"ל

מפעל הקרמיקה "צבר"

האדם שמאחורי המצלמה

חנות הצילום של גבי פלד בקצרין, 'סטודיו פלוס', היא מוסד בגולן. כל מי שאי פעם עבר בגולן, בוודאי בימי הפילם, נהנה משירותיו. בימים אלה גבי סוגר את החנות ופורש לגמלאות ואת אוסף התמונות שצילם, החליט גבי למסור לארכיון הגולן.

גבי ורעייתו צילה הגיעו לגולן, היישר לקצרין בשנת 1981 ממושב מזור בחבל מודיעין. צילה, רעייתו, שעסקה בצילום עוד בשירותה הצבאי 'הדביקה' אותו בחידק הצילום.

את דרכו בעולם הצילום החל גבי כצלם עיתונות וב-1988 פתח את 'סטודיו פלוס'.

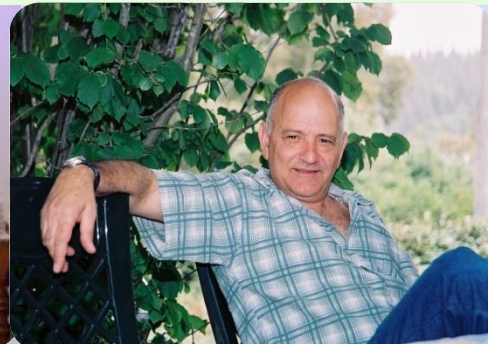
במהלך שנות עבודתו צילם גבי אירועים רבים וחשובים בהיסטוריה הגולנית. הוא תיעד את הקמת הישובים בגולן, את יחידות צה"ל היושבות בגולן, פעילויות שהתקיימו בישובים ועוד.

השנה החליט גבי למכור את החנות, מפעל חייו, ולפרוש לגמלאות. את אוסף התמונות שצילם במשך למעלה משלושה עשורים, מסר גבי השבוע לארכיון הגולן.

מאחלים לגבי המון הצלחה בדרכו החדשה ומודים לו על האוצר האדיר שמסר לארכיון. בעמוד הבא תוכלו ליהנות מכמה מתמונותיו.

מצילומיו של גבי

046963290

עשו לנו לייק בפייסבוק

פניות הציבור :
archive@gri.org.il

האדם שמאחורי המצלמה

אירוע 30 שנה למלחמת יום כיפור, 2003

גדוד '77, 1999

טקס יום הזיכרון בגמלא, 2004

חקופת המאבק השנייה, פברואר 2000

נתפס בעדשה...

מזהים את הסלב שנרדם על עגלת הקטיפף???
זהו השחקן דביר בנדק בעת שירותו הצבאי בגרעין
הנח"ל בקיבוץ אלרום.

צילום: קיבוץ אלרום

נתראה בניוזלטר הבא....